

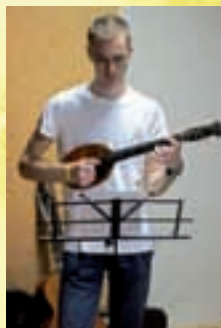
KUŽIŠ ?!

LIST ZA MLADEŽ - 25. TRAVNJA 2014. - BROJ 78

ISSN 1452-9181 COBISS.SR - ID 22583303

IZDVAJAMO:

PREDSTAVLJAMO:
Miran Tikvicki – 4-5

TEMA:
Medijska
pismenost – 9

FENOMEN:
Spora televizija
– 8

GLAZBA:
Parni Valjak
– 20-21

FOTO MJESECA

Ptičica

KUŽIŠ ?!

List je besplatan

Osnivač:

NIU »Hrvatska riječ«

Nakladnik:

NIU »Hrvatska riječ«

Trg cara Jovana Nenada 15/II

24000 Subotica

Za nakladnika:

Ivan Karan

Urednik izdanja:

Davor Bašić Palković

Suradnici:

Ana Ivković, Ivan Kovač,

Ivana Rudić, Nevena Balažević,

Donna Diana Prčić,

Maja Brustulov

Lektura:

Nikolaj Vasiljčuk

Korektura:

Mirko Kopunović

Tehnički prijelom:

Thomas Šujić, Jelena Ademi

Fotografije:

Antoniya Sudarević, Vedran Jegić

E-mail:

kuzis07@gmail.com

Web:

www.hrvatskarijec.rs

Tisak:

»Rotografika« d.o.o. Subotica

List izlazi uz potporu
Tajništva za kulturu i javno
informiranje Autonomne
Pokrajine Vojvodine,
kao i uz povremenu potporu
Ministarstva kulture
Republike Srbije

Ana Ivković

Činiti riječima

Onome što je svugdje oko nas, što nas neprestano okružuje, na što smo toliko naviknuli, a bez čega ne možemo, tome pridajemo najmanje pozornosti. Možda su jedan od najboljih primjera riječi. Izgovaramo ih, slušamo, pišemo, čitamo i pjevamo najčešće ne misleći puno na njih. Ponekad ih biramo, kad treba izreći nešto pomalo neugodno, osjetljivo ili osobno. Onda pretražujemo naš rječnik u glavi. Tražimo riječ čije će značenje najbolje pogoditi smisao naših misli, a zvuk i asocijacije koje riječ budi, biti u skladu s osjećajima koje želimo izazvati. Pitamo se hoće li to zvučati previše grubo, ili hoće li nas naš sugovornik ozbiljno shvatiti. Jasno nam je kako se riječima koje isto znače, mogu izreći potpuno suprotni sadržaji. Pogoditi pravu riječ, vrijeme i ton, zna biti pravo umijeće.

Iako naizgled riječi shvaćamo samo kao »alat« za izricanje naših misli, prema riječima i načinima uporabe riječi, imamo vrlo zanimljive stavove. Oni su osobito naglašeni u izrekama, poslovicama i frazama. One najpoznatije »Ispeci, pa reci« ili »Šutnja je zla- to«, otkrivaju odmjerenu u riječima kao vrijednost. Poslovica će uvijek radije pohvaliti šutljivost nego »prosipanje riječi«. Svijest o tome da riječima možemo manipulirati, za- voditi i lagati, u našem je rječniku ostavila traga. U »praznim riječima« otkrivamo lažna obećanja, a onoga tko svojim umiljatim govorom vješto manipulira nazivamo »slatkor- ječivim«. Slično nepovjerenje prema riječima vidimo i u poslovi »Na jeziku med, a na srcu jed«. No, možda je najzanimljivija ona »Djela, ne riječi«. Opet su riječi proglašene nedovoljnim za osvajanje povjerenja. Ipak, riječima činimo, češće nego što smo toga svjesni. Upravo su same riječi, ponekad djela za sebe. Riječima ostvarujemo kontakt s ljudima, održavamo međusobne veze, opraštamo i opet uspostavljamo prekinute od- nose, dajemo obećanja koja nas obvezuju i čine nas za nešto odgovornima. Riječima se sklapaju brakovi, oslobađaju osuđeni ili daju otkazi. Svi znamo kakav je osjećaj ovisiti o riječi profesora koji treba ocijeniti naše znanje. Njegova nam riječ može značiti slobodno ljetovanje, ili povratak učenju. Riječ podrške u pravom trenutku, može popravi- ti raspoloženje. Zahvala može potaknuti na ponovno zalaganje, jer pokazuje kako naša djela nekome znače. Kada bismo bolje razmislili, mogli bismo se sjetiti toliko riječi, izrečenih ili pročitanih, koje su učinile da se zamislimo, učinile da otvorimo oči i vidimo kakvo se bogatstvo skriva u osobi pokraj nas, ili su jednostavno djelovale na nas kao motivacija ili ohrabrenje. Bilo je tu sigurno i onih drugačijih riječi, koje su nam na oči donijele suze, obeshrabrile nas ili prekinule prijateljstva. Takve se riječi pone- kad teže zaboravljaju nego loši postupci. Riječi su doista sposobne činiti i svaka naša riječ malo je ili veliko djelo. Izgovorena tiho ili glasno, na uho ili javno, riječ ima svoju posljedicu. Koliko nas riječi mogu spajati i otvarati nas jedni prema drugima, tako nas mogu udaljiti jedne od drugih, zatvarati nas u naš svijet ili tjerati u strah. Kao dvosje- kli mač, riječi su blago i oružje. No, koliko god mogle povrijediti, riječi još uvijek imaju sposobnost liječiti i obnavljati.

MIRAN TIKVICKI IZ SUBOTICE UPISAO SVJETSKI POZNATI KOLEDŽ ZA GLAZBENIKE

TAMBURAŠ NA BERKLEEJU

Berklee College of Music u Bostonu nije tipična glazbena akademija kakvu poznajemo na ovim prostorima. Prijem u ovu školu mi puno znači i pokazuje kako se višegodišnji trud isplatio

pokraj sviranja bavi i skladanjem i aranžiranjem glazbe. Na prošlogodišnjem Festivalu bunjevački pisama osvojio je nagradu za najbolji aranžman te je pjesma, koju je skupa s prijateljima skladao, osvojila prvu nagradu publike i drugu nagradu stručnog žirija, a potpisuje i aranžman pjesme koja je odnijela glavnu nagradu istog festivala. Proputovao je s orkestrom, družio se s divnim ljudima kojima je glazba način života, a tambura njihovo blago. Za sva ta postignuća bio je potreban veliki trud i napor, no danas je na sve što je iza njega veoma ponosan.

Kako se uspio upisati na Berklee, što mu je za to bilo potrebno, saznat ćete iz razgovora s njim.

KUŽIŠ?!: Što ti znači odlazak na ovu akademiju?

Berklee College of Music nije tipična glazbena akademija kakvu poznajemo na ovim prostorima. To je suvremena škola

Maturant srednje Muzičke škole u Subotici Miran Tikvicki, zaljubljenik u glazbu, a osobito u tamburicu, uskoro će postati student prestižnog američkog sveučilišta Berklee College of Music u Bostonu. Nedavno je saznao kako je primljen, nakon što je polagao prijamni ispit u Münchenu.

Miran je pohađao je Muzičku školu u Subotici, svirao u orkestru Festivala bunjevački pisama, s prijateljima oformio tamburaški sastav »Klasovi«, od 2008. svake

je godine osvojio prvo mjesto na »Smotri vojvođanske tambure«. Na državnom natjecanju osvojio je jednu drugu i dvije prve nagrade. Osvojio je i nagradu za najboljeg primaša na IX. međunarodnom festivalu »Bisernica Janike Balaža« 2009. godine u Novom Sadu, u okviru međunarodnog natjecanja. Osim svih nagrada koje je osvojio kao solist na tamburi (E-prim/bisernica) uz pratnju klavira ili orkestra, također je i kao član tamburaškog okrestra dobio veliki broj priznanja i nagrada. Miran se

otvorena i željna novih i zanimljivih stvari. Svakako da mi upis puno znači i da je to pokazatelj kako se višegodišnji trud isplatio, ali ne mogu reći da je to bilo naporno, jer su glazba i tambura ono što volim i što me čini sretnim. A kad se radi srcem, ništa nije teško niti naporno. Također mislim kako će to imati veliki značaj za tamburu i njeno promicanje u svijetu, a tako i promicanje hrvatske kulture u svijetu.

KUŽIŠ?! *Koliko ti je vremena trebalo da se pripremiš za prijamni?*

Ne mogu to točno odrediti, rekao bih kako su pripreme bile sve ove godine koje sviram i idem u glazbenu školu. Ne možete se spremati za par mjeseci, nije to kao test u školi gdje točno znate što će biti na nje-mu, ovdje se treba pokazati sve.

ako je netko voljan pomoći, svaka pomoć je dobro došla. Unaprijed zahvaljujem na bilo kakvoj pomoći.

KUŽIŠ?! *Tvoje se školovanje sada nastavlja u Bostonu. Kako se navikavaš na tu činjenicu?*

Iskreno, mislim kako još nisam u potpunosti svjestan što me sve očekuje, no, volim izazove. Zato - »iza-zov je prihvaćen«!

Naravno da za svaki pothvat treba hrabrosti, ali tko ne riskira, ne profitira. Inače volim visoko postavljati svoje ciljeve, jer ih lako mogu spustiti niže ako zatreba.

KUŽIŠ?! *Tko ti je pomagao u pripremi?*

Svi oko mene, iako sam tip osobe koja radi sama koliko god može, naravno da mi je svaka pomoć dobro došla, pogotovo u tom razdoblju prije audicije. Moram reći kako mi je djevojka puno pomogla oko priprema za intervju, intervju je dio ispita za koji sam se najviše pripremao, jer sam trebao predstaviti sebe u najboljem svjetlu u samo 15 minuta, a audiciju sam doživio kao još jedan nastup.

KUŽIŠ?! *Kada si saznao da si »upao«, kako su reagirali tvoji najbliži?*

Ne mogu vam to opisati, naravno da smo bili presretni, emocije su bile jake i još nas drže. No, ima još puno toga za uraditi, tako da nema opuštanja.

KUŽIŠ?! *Bojiš li se odlaska u nepoznato i što očekuješ od odlaska na tu glazbenu akademiju?*

Mislim kako mogu reći da se ne bojim odlaska u nepoznato, ali što će biti kada odem tamo, još ćemo vidjeti, no, poznavajući sebe mislim kako neću imati poteškoća s uklapanjem i snalaženjem.

KUŽIŠ?! *Tambura je u ovim krajevima popularan instrument, što je tebe toliko privuklo tamburi i što ona danas znači za tebe?*

Iskreno, ne znam točno kako je došlo do odluke da počnem svirati tamburu, možda baš zato što je tipična za ovo područje, rekao bih kako nam je tambura u krvi ovdje. Počeo sam svirati tako što sam od dje-da s 4-5 godina na dar dobio

igračku gitaru ili što li je već to bilo. Stalno je bila uz mene i stalno sam je »svirao«. Kada sam krenuo u školu, mama je odlučila upisati me na tamburu, kad već sviram, onda da sviram kako treba, pa možda i nešto bude od mene. Napomenuo bih još i kako sam svirao violinu 4 godine, no eto izbor je pao na tamburu.

KUŽIŠ?! *Koji su tvoji snovi, što ti je krajnji cilj?*

Huh, svi imamo svoje ciljeve i snove, no ako se ne ljutite, svoje bih ipak zadržao za sebe.

Antonija Dević

KUŽIŠ?! *Što je sve potrebno da bi se upisala takva glazbena škola?*

Prije svega volja, sve se može kad se hoće. Osim audicije i intervjua koje sam obavio u Münchenu u Njemačkoj, trebao sam poslati još i transkripte mojih svjedožbi, kao i položiti TOEFL test. Ako izuzmemo audiciju i intervju, to je standardna procedura kod upisa na neki od fakulteta u Europi ili Americi. Osim svega toga, troškovi školovanja su veoma visoki, tako da je potrebno naći i sponzore za financijsku podršku. Sponzora nikad dosta, tako sam i ja uvijek u potrazi za sponzorima, stoga

KUŽIŠ?! *Kako je izgledao tvoj ispit?*

Moja je audicija bila skroz opuštena, odsvirao sam pripremljenu skladbu uz pratnju klavira koju sam pustio s CD-a. Zatim sam imao malu provjeru čitanja nota, kako mi to kažemo - »čitanje s lista«. Nakon toga je krenulo s improvizacijom, jedan od dva člana povjerenstva je uzeo gitaru i svirao mi je akordsku pratnju, a ja sam improvizirao na to. Nakon toga sam imao intervju, i tu je također bila jako opuštena i ugodna atmosfera.

KUŽIŠ?! *Je li za taj pothvat trebalo puno hrabrosti?*

EMISIJE ZA MLADE NA RTV-U

RTV
 Radio Televizija Vojvodine

»Koliko se poznajemo?«

Radiotelevizija Vojvodine subotom i nedjeljom od 10 sati prikazuje novi, deveti ciklus kviza »Koliko se poznajemo?« Ovakv kviz znanja učenika srednjih škola Vojvodine, iz povijesti nacionalnih zajednica Vojvodine, posljednjih osam godina zajednički realiziraju Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, upravu i nacionalne zajednice i RUV. Cilj aktivnosti jest edukacija stanovništva, prije svega mladih, o zajedničkoj povijesti i kulturi različitih nacionalnih zajednica koje žive u Vojvodini. Taj se cilj ostvaruje masovnim sudjelovanjem učenika srednjih škola iz Vojvodine i omogućavanjem medijskog prijenosa natjecanja.

U devetom ciklusu kviza u 2014. godini sudjeluje 48 ekipa srednjih škola s teritorija cijele Vojvodine, odnosno oko 200 natjecatelja i više od 2.000 njihovih navijača. Od 2006. godine do danas u natjecanjima je sudjelovalo više od 2.000 natjecatelja i više od 30.000 navijača. Natjecanja obuhvaćaju dvanaest četvrtfinalnih, tri polufinalna i finalno natjecanje, koja se u potpunosti snimaju i emitiraju na programima RTV-a. Ovaj kviz je dio projekta Vlade AP Vojvodine »Afirmacija multikulturalizma i tolerancije u Vojvodini«, kao mjere za jačanje međusobnog povjerenja kod mladih.

»Talentinci« i »Pundravci«

Pod pokroviteljstvom Pokrajinskog tajništva za sport i mladež, na Radioteleviziji Vojvodine počeo je novi serijal pod nazivom »Talentinci«, koji predstavlja talentiranu djecu. Emisija se emitira subotom od 11 sati i 15 minuta na RTV-u 1. Za svaku petnaestominutu emisiju napravljen je poseban scenarij, u kome jedan talentirani učenik ima ulogu naratora i priča o svom životu, prijateljima, profesorima, i na koji način postiže dobre rezultate u području kojim se bavi.

Baza podataka resornog tajništva i lista nagrađenih učenika osnovnih i srednjih škola u Vojvodini, koji su ostvarili iznimne rezultate u zemlji i inozemstvu iz područja tehnike, znanosti, sporta i umjetnosti, poslužila je ekipi koja vrijedno radi na ovom serijalu kao polazna osnova za odabir uspješnih đaka. Pokrajinski tajnik za sport i mladež tradicionalno nagrađuje i potiče mlade talente, a kroz Fond za mlade talente kontinuirano im pruža potporu u njihovu radu, odnosno financira njihov odlazak na natjecanja, doškolovanje, poboljšava uvjete za rad. Osnovni cilj ovog serijala je prikazati i pokazati što mladi znaju, ono u čemu su uspješni, promicanje nadarene djece na drugačiji način.

SPORT I OMLADINA VOJVODINE
 SPORT AND YOUTH OF VOJVODINA

Prije »Talentinaca«, subotom od 10,55 sati, možete pogledati »Pundravce«, emisiju koja se bavi reproduktivnim zdravljem »nazivajući stvari pravim imenom«. Ova je emisija također realizirana pod pokroviteljstvom Pokrajinskog tajništva za sport i mladež.

Mladi istraživači Srbije: sudjelovanje u međunarodnim kampovima

Ured za mlade Grada Subotice je u suradnji s Mladim istraživačima Srbije sredinom veljače potpisao ugovor o programu Međunarodnih volonterskih radnih kampova. Ured je tako postao kontakt točka za regrutiranje i slanje volontera u međunarodne kampove, putem kojeg će mladi imati mogućnost uključivanja u razne volontersko-edukativne aktivnosti.

Ova se organizacija već 25 godina bavi međunarodnom razmjenom volontera i do sad je na ovaj način više od pet tisuća mladih iz Srbije otputovalo u inozemstvo. Volonterski kampovi često predstavljaju i točku prekretnice u životu mladih koji odluče promijeniti život, upisati fakultet ili promijeniti posao. Više informacija o volonterskim kampovima nalazi se na internetskoj prezentaciji Mladih istraživača Srbije: www.mis.org.rs.

LUKA TADIJAN, MAGISTAR PRAVA

Stečeno zvanje omogućuje mi široki dijapazon zanimanja

Kada bi se ukazala dobra poslovna prilika u sredini iz koje potječem, svakako bih razmislio o povratku

U osnovnoj školi u Sontu bio je učenik generacije. Srednja škola mu je, kako kaže, bila malo ozbiljniji izazov. Upisao je SEŠ u Somboru. Pohađao je jedan od najjačih smjerova, poslovni administrator. Sve razrede, kao i maturu, položio je s odličnim uspjehom. U konačnici nagrađen je kao najbolji učenik u odjelu s ovim smjerom. Nakon srednje, upisuje pravo u Zagrebu, a danas, nekoliko godina kasnije, magistar je prava. Riječ je o Luki Tadijanu iz Sonte, s kojim smo pričali o fakultetskim iskustvima i budućim planovima.

KUŽIŠ?!: Zašto pravo i zašto Zagreb?

Smatram kako se radi o iznimno važnom poslu za funkcioniranje društva, nažalost punog konflikata i oprečnih interesa, te sam se i sam poželio baviti time. U odabiru grada nije bilo dvojbe. Zagreb sam posjetio u nekoliko navrata prije upisa studija. Već tada sam bio oduševljen izgledom, a osobito mogućnostima koje nudi ovaj milijunski grad. Uz to, zagrebački Pravni fakultet slovio je, a i danas slovi, za jednu od najcjenjenijih obrazovnih institucija.

KUŽIŠ?!: Diplomirali ste u roku. Što dalje?

Stečeno zvanje magistra prava omogućuje mi široki dijapazon zanimanja, međutim, ovaj studij sam upisao radi pravosudnih poslova. Na putu do tih profesija preda mnom još stoji pravosudni ispit, a prije toga godina i pol vježbeništva na sudu ili u odvjetničkom uredu. S obzirom da većina najkvalitetnijih odvjetnika posluje upravo

Luka Tadijan (desno) s kolegom u Londonu

U LONDONSKOM DOMU LORDOVA

Luka je bio sudionik petodnevnog studijskog putovanja u London, organiziranog za studente završne godine Pravnog fakulteta u Zagrebu, koji su uspješno položili ispit iz kolegija Engleski jezik za pravnike. »U pet nezaboravnih dana obišli smo neke od najznačajnijih londonskih institucija. Svakako, za nas pravnike najvažniji su bili posjeti Vrhovnom sudu Ujedinjenog Kraljevstva, čuvenom građanskom sudu The Royal Courts of Justice i kaznenom sudu Old Bailey, o kojima smo čitali i učili prethodnih godina na fakultetu. Osobito zanimljiv bio je posjet britanskom parlamentu, gdje su nam dopustili da uđemo u Dom lordova za vrijeme sjednice i prisustvujemo raspravi samih lordova.«

u Zagrebu, tu planiram odraditi i vježbenički staž.

KUŽIŠ?!: Što mlade ljude poput vas privlači da ostanete u sredinama u kojima ste okončali izobrazbu?

Najbitniji razlog su znatno veće šanse za uposlenje ili samouposlenje. Tijekom studija steknu se i mnoga prijateljstva, grad nudi mnogobrojne kulturne, sportske i zabavne sadržaje, pa većina mladih vremenom shvati da ovdje žele ostati i nakon studija. Kada bi se ukazala dobra poslovna prilika u sredini iz koje potječem, svakako bih razmislio o povratku. Ali to je općepoznati problem, mladi i obrazovani ljudi napuštaju mjesta poput moje Sonte, Apatina, Sombora, samo zbog toga što u njima ne mogu naći adekvatno uposlenje. Svoju sredinu nisam potpuno napustio. Dapače, uvijek ću nalaziti vremena za Sontu, svoju obitelj i prijatelje, jer je riječ o vezi koja se ne može i neće nikada prekinuti.

KUŽIŠ?!: Uz redovito školovanje poznati ste i kao vrstan tamburaš. Osvrnite se i na taj segment svojega života.

Svoje slobodno vrijeme uvijek sam nastojao ispuniti nizom izvanstavnih aktivnosti, prije svega radi druženja, ali isto tako i radi stjecanja novih znanja i vještina. Tambura je u tom segmentu mog života najvažnija. Bas–prim sviram još od trećeg razreda osnovne škole. Zahvaljujući sviranju proživio sam mnoge nezaboravne trenutke, najviše kroz nastupe i putovanja u zemlji i inozemstvu.

Maja Andrašić

FENOMENOLOGIJA: SLOW TV

Istinska realnost na malom ekranu

Slow televizija, termin je koji označava vrstu TV programa koji prikazuje uživo maratonske televizijske reportaže nekog običnog događaja u njegovoj cijeloj dužini. Naziv Slow TV prikladan je i zbog dužine prikazivanja, ali i zbog usporedne prirode tog programa. Ovaj televizijski fenomen pojavio se u SAD-u, ali se puno duže zadržao na europskom tlu – Britaniji, Njemačkoj, Italiji, te u novije vrijeme u Norveškoj. Mogući uzrok popularnosti ovog žanra u Europi je komercijalna priroda televizije u SAD-u, dok je televizija u Europi od početka razvijana kao javni servis.

Korijene ovog žanra pronalazimo u 1963. godini, kada je američki umjetnik Andy Warhol snimio film »Sleep«. Glavnu i jedinu ulogu u ovom filmu glumi, ukoliko se to može nazvati glumom, Warholov prijatelj John Giorno, pjesnik, koji pred kamerama spava pet sati i dvadeset minuta. Njegovo je spavanje jedina radnja filma. Na premijeri »Sleepa« prisustvovalo je devet ljudi od kojih je dvoje nakon sat vremena napustilo kino dvoranu. Nakon ovoga, Warhol je snimio i film »Empire« koji traje osam sati, a snimao je Empire State Building. Ovo je prva pojava u medijima koju možemo povezati sa Slow TV-om ikada, međutim Warholov umjetnički eksperiment nazvan je Slow Cinema, te zbog različitog medija nema puno veze s današnjom »sporom televizijom«.

U međuvremenu se pojavio Slow Movement, čiji je cilj usporavanje našeg ubrzanog životnog ritma. Početkom ovog pokreta smatra se prosvjed Carla Petrinija protiv otvaranja McDonald's restorana u Rimu 1986. godine. Slow Movement čine kampanje poput »Slow Food«, »Slow Art«, »Slow Education« i mnogi drugi »spori« projekti. Bilo je tako za očekivati da će se pojaviti i Slow TV, koji se može smatrati dijelom ovoga pokreta.

Razvoj Slow TV-a

Iskoristivši Warholov koncept, televizijske postaje u SAD-u prilagodile su sadržaj lokalnim TV-kanalima, a ovakav sadržaj emitiran je u kasnim noćnim satima. Godine 1984. prilagođen je VHS snimkama, pa ga je britanska tvrtka Video125 snimala i

svoje snimke uspješno proširila na tržište. Tvrtka je snimala putovanja britanskim željeznicama, tramvajskim linijama Lisabona, pariškim metroom, londonskom podzemnom željeznicom, te Eurostar vlakovima.

Nakon ogromnog uspjeha u Britaniji, Nijemci su pružili model koji je očito značio sigurni uspjeh. Utemeljena je Željeznička televizija (Bahn TV) kao sastavni dio Njemačkih željeznica (Deutsche Bahn), koja je gotovo svakodnevno iz vozačke perspektive snimala filmove njemačkih željezničkih linija, što je redovito prenošeno satelitski

Norveška nacionalna televizija prikazala je emisiju »Nasjonalvedkveld« (Narodna noćna bakljada) koja je bila posvećena ogrjevu. Oko 20 posto norveškog stanovništva stalno ili povremeno je gledalo ovaj program. Emisija se sastojala od četiri sata poučnog sadržaja i osam sati živog prenošenja snimke upaljenog kamina.

Jedna od zanimljivih emisija je reality TV emisija s divljim pticama, koja prati putovanje nekolicine ptica u tri kućice za ptice u roku od tri mjeseca. Emisije ovog karaktera pronašle su svoje gledatelje i izvan

S obzirom na brzi ritam današnjeg suvremenog čovjeka, koji istinsku stvarnost nema vremena doživjeti, Slow TV možda ima svijetlu budućnost

od početka 2003. do sredine 2008. godine, a prijenose uživo otkupljivale su TV postaje širom svijeta.

Norveška priča

Godine 2008. Norveška oživljava Slow TV na svom području. U programu poslije ponoći do 6 ujutro prikazali su sedam sati vožnje vlakom od Bergena do Osla. Interijer i eksterijer snimale su četiri kamere, a za vrijeme programa intervjuirani su članovi posade vlaka, direktori željeznice, šefovi postaja, kao i povjesničari željeznica, te putnici. Gledanost ove emisije bila je ogromna, a nedugo nakon njezina puštanja snimljena je i druga, putovanje motornog broda MS Nordnorge tijekom 134-satne plovidbe iz Bergena do Kirkenesa.

No, Norvežani ne staju na tome, 2013.

Norveške – u Danskoj, Njemačkoj, Velikoj Britaniji, SAD-u.

Trend Slow TV-a Norveška danas predstavlja kao dio svoje kulture. Popularnost ovog žanra kod Skandinavaca pripisuju njihovoj ponosnoj tradiciji kontra-kulture, mirnom prosvjedu protiv običnih TV programa koji su puni izmišljenih zapleta i karaktera. Oni između lažne stvarnosti u reality emisijama i doslovne stvarnosti biraju opipljivu, sporu i nekima dosadnu stvarnost. Pronaći ljepotu i na kraju doživjeti neku vrstu katarze, u običnim stvarima, poput putovanja javnim prijevozom koje nam je svima blisko.

S obzirom na brzi ritam današnjeg suvremenog čovjeka, koji istinsku stvarnost nema vremena doživjeti, Slow TV možda ima svijetlu budućnost.

Ivana Rudić

ŠTO JE MEDIJSKA PISMENOST?

Sposobnost analize i vrednovanja poruke

*Način na koji ljudi percipiraju svijet oko sebe
uvjetovan je masovnim medijima. Medijska
emancipacija omogućit će nam svima da svijet
sagledamo na do sada nezamisliv način*

Pojava masovnih medija može se smatrati svojevrsnim »prometejskim momentom« u komunikacijskoj sferi. Internet, televizija, radio i dnevne novine igraju iznimno važnu ulogu u svakodnevnom životu najvećeg dijela svjetske populacije. Masovni mediji predstavljaju jedan od instrumenata kojima se globalizacija provodi u svojem najočitijem obliku. Informacije su lako dostupne, ima ih u izobilju, te svatko može pronaći sadržaj koji ga interesira i koji je sukladan pojedinačnom svjetonazoru. Iz ovoga se može zaključiti kako su efekti koje masovni mediji imaju na svjetsku populaciju pozitivni, te da su u službi samih pojedinaca koji se njima koriste. Međutim, situacija je u praksi gotovo uvijek obratna.

O čemu se zapravo radi? Masovni mediji kao dominantni oblici informiranja vrlo često pružaju informacije koje su parcijalne i snažno subjektivno obojene. Mediji na neizravan način svojim stilom iznošenja informacija oblikuju naše stavove, a samim tim i ponašanje. Objektivnost, kao glavni kriterij novinarstva, potisnuta je u drugi plan i na njeno je mjesto došla subjektivnost koja sebi daje arbitrarno pravo procjenjivati što je dobro, a što zlo, i sukladno tome oblikuje vijest. Medijski nepismeni čitatelji, gledatelji i slušatelji tako uobličene informacije usvajaju kao neupitne i valjane činjenice.

Objektivno i subjektivno

I tada dolazi do ključnog problema. Mediji su dobili status božanstava, čija je riječ neupitna. Na početku teksta sam iznijela kako putem masovnih medija svatko može pronaći sadržaj koji ga interesira i koji odgovara svjetonazoru dotične osobe. I to je još jedan problem. Ljudi apsorbiraju i prihvaćaju informacije koje su u skladu s njihovim ustaljenim okvirima promišljanja.

Dakle, i sam izbor medija određen je našim subjektivnim osjećajem. Na taj način pojedinac ostaje začahuren u svom malom svijetu, za koji drži da je jedini ispravan i istinit, a mediji gube svoju prvotnu ulogu – ulogu objektivnog informiranja u formi iznošenja činjenica koje nemaju subjektivne konotacije. Iz svega prije navedenog može se zaključiti kako je medijsko opismenjavanje nužan proces koji se mora provesti ukoliko pojedinac želi na kompetentan način sudjelovati u političkoj i civilnoj sferi zajednice kojoj pripada. Ipak, proces medijskog učenja ne može se provoditi na tipičan način. Ne radi se o reprodukciji naučene materije, već o stjecanju sposobnosti u svrhu razlučivanja manipulacije od pravih informacija i razvijanja kritičkog mišljenja. Idealna situacija bi bila ona u kojoj bi i sami mediji poradili na medijskom opismenjavanju, tj. kada bi mediji sami promijenili način obraćanja svojoj publici. Međutim, to nije i u skorije vrijeme neće biti slučaj, budući da kapitalističko tržište, na kojem se medijske kuće natječu, kao glavni cilj postavlja profit, a ne pružanje usluga u cilju ostvarivanja općeg dobra.

Uvođenje u škole

Kako bi se prevladao ovaj problem, nužno je znanje o medijima uključiti u kurikule osnovnih i srednjih škola, jednako kao i visokoobrazovnih institucija. Pogrešno je misliti kako se medijskom kulturom i medijskom pismenošću trebaju baviti samo profesionalci za to osposobljeni. Na konferenciji o medijskoj pismenosti u Sjedinjenim Američkim Državama 1992. godine medijska je pismenost definirana

kao: »sposobnost pristupa, analize, vrednovanja i odašiljanja poruke posredstvom medija«. Predmet koji stoji u fokusu medijskog opismenjavanja treba se usredotočiti na štetnost medijskih sadržaja i njihov utjecaj (pornografija, nasilje, stereotipi, diskriminacija manjinskih skupina), medijske navike kod djece i odraslih, medijske žanrove (reality show kao poseban fenomen koji stoji u fokusu medijskog opismenjavanja), te regulaciju i samoregulaciju u okviru zakona i etičkih kodeksa. Upravo s tim ciljem u Srbiji je otpočeo projekt medijske pismenosti koji ima za cilj potaknuti mlade da se kritički odnose prema sadržaju medija. Projekt podrazumijeva emitiranje radijskih i televizijskih spotova koji na duhovit način pokazuju mladima kako razdvojiti informaciju od zabave i prepoznati razliku između profesionalnog i neprofesionalnog novinarstva. Još jedan cilj ovog projekta jest pokretanje mladih na akciju, tj. na aktivno sudjelovanje u kreiranju medijskih sadržaja. Problem medijske pismenosti na prvi pogled može djelovati trivijalnim ukoliko se usporedi s drugim problemima koji vladaju u društvu i na svijetu općenito. Međutim, ne dajte se zavari. Način na koji ljudi percipiraju svijet oko sebe uvjetovan je masovnim medijima. Medijska će nam emancipacija svima omogućiti da svijet sagledamo na do sada nezamisliv način, a samim tim će nam se otvoriti paleta mogućnosti za rješavanje svih ostalih problema koji su od vitalnog značaja za društvo i svijet u cjelini.

Nevena Balažević

LITERA

Klub 3: I Zato ne Zaboravi na mrak

Poželio sam se približiti djevojci, reći joj nešto, možda je i poljubiti, zagrliti, ali tek što zakoraknuh, prijateljica me prostrijeli osmijehom i uputi mi nekakvu gestu rukom koja je govorila kako moje usluge ovdje više nisu bile potrebne. Ostao sam sasvim zatečen i zbunjen, ova nebitna djevojka je odjednom nada mnom imala veću moć no što sam želio da ima. Nisam sebi želio priznati njen autoritet, jer je sve vrijeme bila toliko plitka i glupa, ali sam je već u sljedećem trenutku tražio natrag u masi.

Masa je bila u kolapsu, raspadala se i kidala, grupice su se razdvajale, ljudi su odlazili svojim kućama. Atmosfera je bila mračna, mirisalo je na kraj i rasulo. Svi su očajnički grabili za još, pokušavali su promijeniti ono što je bilo u njihovoj moći, ali malo nas je znalo da više ništa nije u našoj moći. Bili smo prepušteni atmosferi koja je odumirala i rasipala se.

U jednom od kutaka ležala su tri tijela, tik jedno do drugog. Tako ležeći, izgledali su uzvišeno, kao da su ispunjeni nekom vrstom svetog pogleda ili nadahnuća. Ljudi su preko njih prelazili, smijali se i padali, a oni su, dvije djevojke i jedan mladić, držeći se za ruke, micali glave u još uvijek neumornom ritmu glazbe. Iz položaja ruku i nogu ovog jednog tijela sačinjenog od šezdeset prstiju, šest plućnih krila i tri glave, isijavala je radost, pasivna doduše, iz njega je izbijala ispunjenost u takvoj mjeri da sam mogao osjetiti njezino brujanje po mojoj koži. Nisu znali ni kako ni zašto, no nije ih bilo ni briga – u stanju savršene, čiste tjelesnosti, njihovi razumi lebdjeli su iznad svih nas. U odnosu na njih troje, mi smo svi bili jednostavne životinje tražeći ostvarenje nagona, oni su te nagone prevladali. Na prvi pogled nisu izgledali ni lijepo ni usklađeno ni sveto, ali su njihove kretnje bile harmonične, meditativne. Sve oko njih moglo je biti jedno veliko ništa, jer su oni svemu ostalom davali smisao. Oni su prosvjetljavali sve oko njih, uzdizali su se iznad zemaljskog, iznad sadašnjosti, iznad povijesti i ratova, iznad religije i duhovnog svijeta. Bili su ništa, a bili su i sve.

Kružeći pogledom po prostoru oko njih, i svi ostali su se trudili iskopirati tog sobnog Kerbera. Svi ostali su, međutim, bili samo blijeđe kopije, ali se njihov trud i životi ne smiju zanemariti. Preseksualizirani plesovi, skidanje majica i hvalisanje jedva postojećim mišićima, neukusni udarci i zahvati djevojačkih oblina, neukusni, ali privlačni za oko, odgovori djevojaka na provokacije umornih momaka, poljupci i šminka po čitavom licu i prsima, proliveni sokovi i vina i piva i likeri i votke i konjaci i rakije, mokre majice i kosa slijepljena za ramena djevojaka. Tragično prelijepo.

Strah mase pretvarao se u neograničenu tjelesnu slobodu. DJ bi više no jednom zbunjeno pogledao u masu i tražio odgovore. Ali ako nema pitanja, nema ni odgovora. A masa nije dopuštala postavljanje pitanja. Za njih nije postojala nedoumica, čak su i najveći intelektualci među njima, a bilo ih je puno, zaboravili i na Freuda i na Warhola i na Whitmana. Za masu nije postojala znanost, nisu postojala nerješiva pitanja, sve je bilo vrlo jednostavno i lako dostupno. Ona se bila jedino fokusirala na zaborav i na hormone, fokusirala se na ono što je bilo sada i ovdje, na ono što je mogla opipati i vidjeti, na ono što je mogla iskusiti odmah, na ono što je mogla obojiti najšarenijim bojama. Interes mase bio je u narušavanju nevinosti, čistote i pravila – nije joj bilo jasno tko nameće te standarde i zašto, zašto smatramo vrijednim i dobrim ono što nas ograničava? I u svom luđačkom ekspresionizmu i strasnom kaosu, bila je neopozivo u pravu.

Spustivši praznu čašu na stol pokraj stvorenja od tri tijela, konačno sam shvatio kako ovo mjesto lišava ljude morala, pravila, obveza i sadašnjosti. Shvatio sam ono što mi je toliko dugo bilo neshvatljivo – gdje je mozak ovih ljudi, gdje je njihov svjetonazor, gdje ljubav? Uobražavao sam kako sve to kod njih nije postojalo, ali sam bio u krivu. Mozak je sve njih čekao sutradan, sa zorom, udobno ostavljen i upakiran na nekoj od polica u njihovim sobama ili u ladicama radnog stola. Svjetonazor je sve vrijeme bio ovdje, samo je bio zamijenjen svojom slobodnijom polovicom, i tri tijela u jednom, pokraj mojih nogu, ukazao mi je na to. Ljubav ove ljude nikad nije ni napustila. Ona je kopnila čitavu noć u njihovim tijelima, srcima i očima, bila je usmjerena prema njima samima, samo ovih par sati. Ovih par mračnih sati svi su voljeli sebe, bili su ponosni, samouvjereni i puni samopouzdanja. Voljeli su sve i svakoga, voljeli su tonove i puštali ih da ih oplemene.

Svatko tko je kročio u ovaj prostor, znao je kako morala i pravila ovdje neće biti, a tome se i nadao. Znala je to i Eos, a sada sam znao i ja. I najedanput, osjetih se lako, osjetih se kao da više ništa nije važno i kao da je svijet lijep. I bio je. Ove večeri, svijet je bio prelijep.

(kraj)

Ivan Kovač

Ukoliko pišete te želite da i vaši književni radovi (proza, poezija, esej...) budu objavljeni u rubrici »Litera«, možete ih poslati na naš e-mail: kuzis07@gmail.com.

Vratimo društvene igre u tjedni raspored

*Podsjetite svoje društvo na lijepa vremena kad vam je za zabavu
bila dovoljna jedna ploča s kockicama i ekipa oko stola*

Nedjeljno poslijepodne. Na stolu set kockica, pijuna, prostrana ploča i karte sa strane. Zvuči poznato? Nekad smo znali provoditi sate s obitelji, prijateljima, uz dobru društvenu igru. Nakon ručka bismo se znali igrati, ili bi se društvo okupilo tijekom tjedna kod prijatelja i do besvijesti uživalo u čarima socijaliziranja uz Monopol, Cluedo ili partiju Una. Kako mogu primijetiti i kako često čujem od kolega, rijetko je tko uspio održati tu tradiciju i okupiti veliki broj ljudi za takav »pot-hvat«. Tehnologija rapidno napreduje i svi smo postali robovi smartphona i kompjutorskih igrica i zaboravili smo koliko su zapravo društvene igre sve samo ne običan »match« i natjecanje, već povod za smijeh, produbljenje odnosa među ljudima, a usput i razvijanje moždanih vijuga.

Opuštajuće iskustvo

Do prije mjesec dana sam samo slušala o igrici »Flappy Bird«, koja je postala popularna na globalnoj razini. Dok su je neki instalirali na mobitelu, drugi su pronašli aplikaciju na Facebooku i po cijele dane provodili prelazeći razine i usput se živcirali jer nisu uspjeli »pobijediti« pticu čijim su letom upravljali. Ptica bi se vječno zakva-

čila između stabala, što je podizalo tenziju igračima ove igre, a usput nisi smio pogriješiti, jer nisi imao par šansi kao Super Mario. Kako sam i sama počela igrati »Flappy Bird«, počela sam razmišljati kako je to sve samo ne zabava, već iz dosade i znatiželje prelaženje razina. Jedan sam se dan dogovorila s cimericom i odlučile smo se vratiti u doba kad su društvene igre bile popularne, i odigrale partiju Clueda. Toliko nam je to bilo opuštajuće, usput smo razmišljale o cijeloj »misiji« pred nama i shvatile smo kako bismo trebale svakoga tjedna odigrati bar karte ili neku od društvenih igara koje imamo u stanu!

A domine? Ni sama igra nije toliko komplicirana, a donosi radost u svakodnevni život. S druge strane, tu je bio i »Čovječe, ne ljuti se!«, jednostavna ali napeta igra predviđena za četiri osobe, a cilj je prvi uvesti svoje pijune u kućicu. Zanimljivo je bilo to što je svatko od 7 do 77 godina imao mogućnost igrati i pokušati se ne ljutiti ako ga kockica iznevjeri!

Noći uz Monopol

Koliko neprospavanih noći je bilo zbog Monopola. Toliko smo se znali osjećati bogato kad smo držali u ruci monopolski

novac i kupovali hotele, a i otkupili sebi izlazak iz zatvora! Prema pravilima, igra bi trebala trajati do dva, ali uz što više igrača, priče među sobom i varljive kockice, znala se zabava i odužiti do više sati bez prestanka. Bila su to vremena!

Uno karte su bile posebna senzacija. »Je li netko za Uno?« Svi bi uskliknuli u isto vrijeme kako su spremni za partiju karata. Također, neki su igrali tablič, a neki su se opustili uz bridž. Karte su bile posvuda i svi su se zabavljali skupa ne gledajući u mobitel.

Za sve nostalgikare koji bi rado ponovno igrali društvene igre – podsjetite društvo na lijepa vremena kad vam je bila dovoljna jedna ploča s kockicama i ekipa oko stola. Probajte popričati s kolegama na fakultetu i možda saznate kako i oni imaju natjecateljski duh koji žele pokazati pred vama, a usput se svi skupa možete odlično provesti! Sigurno nećete zažaliti, dapače, jamčim dobru zabavu! Evo i ja sad idem s cimericom odigrati jednu partiju Pictionarya, a pješčani sat mi već broji sekunde. Do sljedećeg »čitanja«, čitajte »Kužiš?!«, obrišite prašinu sa stare kutije društvene igre i neka avantura počne!

Donna Diana Prčić

Katy Perry

KUŽIŠ ?!

NAJBOLJI ABUMI POPULARNE GLAZBE: CROSBY, STILLS, NASH & YOUNG – »DÉJÀ VU« (ATLANTIC, 1970.)

Dragulj američkog folk rocka

Ogromne su se nade javile diljem rock svijeta kada se 1969. godine pojavio debitanski album super-folk rock trija Crosby, Stills & Nash. Ovaj briljantni album spojio je stvaralačke, sviračke, a osobito pjevačke kvalitete Davida Crosbyja, ranijeg člana-osnivača američke grupe The Byrds, Engleza Grahama Nasha iz Hollies, te Teksašanina Stevena Stillsa, frontmana kanadsko-američke grupe Buffalo Springfield. Pjevanje je na njemu bilo besprijeckorno, to je do dana današnjeg nenadmašno slaganje glasova, osobito onih u Grahama Nasha i Davida Crosbyja, premda je Stills imao težak zadatak, koji je ipak obavio perfektno, jer je skoro sve instrumente svirao sam (gitaru, bas, bubnjeve, orgulje), tek negdje uz pratnju Crosbyjeve akustične gitare.

»Glavešine« njihova nakladnika, diskografske kuće Atlantic, konkretno pokojni Ahmet Ertegun, preporučio je da triju priključe Stillsovog kolegu iz Buffalo Springfield dana, kanadskog gitarista, klavijaturista i svirača usne harmonike Neila Younga, koji bi se izmjenjivao na gitarskim solo partijama sa Stillsom, a isto bi činio i na orguljama. Klavir bi svirao Nash, a Crosby ritam gitaru.

U ovoj postavi je snimljen gromoglasno najavljivan album, koji je i ispaio remek djelom, »Déjà Vu« (u prijevodu s francuskog: već viđeno), što je pojam iz psihologije. S tim što je grupi pridodana i ritam sekcija u vidu bubnjara Gregga Reevesa i Dallasa Taylora na basu. Obojicu će kasnije »preoteti« Stills za svoj kasniji band Manassas. Na ploči gostuje i pokojni Jerry Garcia, lider skupine Grateful Dead, svirajući steel-gitaru u Nashovoj numeru »Teach Your Children« i John Sebastian, lider sastava Lovin Spoonfull na usnoj harmonici, u Crosbyjevoj pjesmi, naslovnoj – »Deja vu«.

Stills je upravo dovršio snimanje svog debi solo-albuma na kojem gostuju i pokojni Hendrix i Mamma Cass, te Eric Clapton i mnogi drugi, a Young je upravo objavio svoj drugi, možda najkvalitetniji album »After The Gold Rush«.

Super-kvartetu je trebalo gotovo 800 sati ne bi li dovršio album, pod ne baš povoljnim okolnostima: kada mu je u studenom 1969. godine poginula djevojka, Cro-

sby je utjehu potražio u drogi, a glazbenici su zbog loših međusobnih odnosa tijekom snimanja gotovo neprestano »režali« jedni na druge. Ipak, usprkos svemu uspjeli su kreirati djelo koje je kao malo koje oslikavalo svoje doba i općenito duh 60-ih minula stoljeća, te atmosferu američke Zapadne obale s početka 70-ih.

»Carry On« predstavlja pravu ljepoticu od pjesme s puno neuhvatljivih harmonija

va je hippy himna i ponovno predstavlja sjajnog Stillsa na solo gitari. Youngova veličanstvena autobiografska »Helpless« inspirirana je njegovom mladošću u rodnim nepreglednim prostranstvima Kanade. Njegova druga pjesma na albumu »Country Girl« složena je svita, izuzetan dragulj od pjesme s vrhunskim aranžmanom.

Uz neusporedive vokale, sjajne instrumentalne dionice i vrhunski napisane pje-

i vrhunskim vokalima, koja izaziva trnce. Nashove »Teach Your Children« i »Our House« demonstriraju Nashov glazbeni dar za kratke, melodične i pjevljive songove. U naslovnoj pjesmi, Crosbyjeve preteške harmonije prekriva njegovo besprijeckorno pjevanje s Nashom i Stillsovi furiozni gitarski upadi, dok Stills u ispovjednoj solo pjesmi »4 & 20« pokazuje zašto se smatra najboljim finger-picking stilistom u rocku.

Crosbyjeva »Almost Cut My Hair« pra-

sme, nije ni čudno što je odmah po svršavanju snimanja album zasjeo na prvo mjesto što američkih, što britanskih top listi, te što poslije toliko vremena ovaj album još uvijek izaziva divljenje, pa i inspiraciju mladim glazbenicima. Uz to, album »Deja vu« bio je i ostao nenadmašnim favoritom svih »šezdesetosmaša«.

Robert Tilly

SUPERMAN

J. R. R. TOLKIEN

Stvoritelji novovjeke mitologije

John Ronald Reuel Tolkien (Bloemfontein, Južna Afrika, 3. siječnja 1892. - Bournemouth, Engleska, 2. rujna 1973.) poznati je engleski pisac i filolog, po čijim su djelima snimljeni slavni filmovi epske fantastike. Bio je profesor engleskog jezika na Oksfordskom sveučilištu. Svjetsku slavu stječe knjigama s mitološkom podlogom »Hobit« (1937.) i »Gospodar prstenova« (1954.-55.). Ove su knjige doživjele autorovu reviziju 1968. godine, a posthumno je objavljen i »Silmarillion« (1977.), zbirka mitova i epova vilinskog naroda, koja zapravo prethodi njegovim najslavnijim djelima i koju je počeo pisati još prije Prvog svjetskog rata. U travnju 2007. objavljen je roman »Hurinova djeca«, koji je dovršio i za publikaciju uredio autorov sin Christopher Tolkien. Na Forbesovoj listi slavnih osoba koje posmrtno najviše zarađuju Tolkien se našao na 5. mjestu.

Prezime Tolkien potječe od njemačke riječi koja znači »onaj tko je prehrabar, suludo hrabar«. Tolkien je rođen u sadašnjoj Južnoj Africi, ondašnjoj Slobodnoj Državi Oranje, otac Arthur Reuel mu je bio bankar koji je sa suprugom Mabel pokraj starijeg sina imao mlađeg Hilary Arthura. S tri godine Tolkien je otišao u Englesku s majkom, otac im se trebao pridružiti tijekom duljeg boravka u domovini, no razbolio se i umro u Africi. Bez primanja, majka se selila, a Tolkien je bio odličan učenik, puno je čitao. Majka mu je prešla na rimokatoličku vjeru usprkos protivljenju svoje baptističke obitelji, koja ga je prestala financirati. U dobi od 34 godine Mabel je umrla, dok je Tolkien imao 12 godina. Prije smrti majka je zadužila svog prijatelja da njene sinove odgoji u katoličkom duhu.

Sa 16 godina Ronald je upoznao Edith Mary Bratt, tri godine stariju protestanticu u koju se zaljubio. Djevojčin je otac zahtijevao da ta veza odmah prestane i zabranio da se viđaju i dopisuju dok ne napuni 21 godinu. Kako bi istjerao iz glave misli na Edith, Ronald je prionuo na učenje. Iako zaokupljen studijem i klubovima, na svoj 21. rođendan, čim je sat otkucao ponoć, Ronald je zgrabio pero i napisao pismo djevojci za koju se nadao da će mu postati ženom. Edithin je odgovor glasio da je već zaručena za drugoga. Ronald se ukrcao u vlak i otišao preklinjati Edith da se uda za njega. Nakon cjelodnevnog razgovora to se i dogodilo, uz nevoljni blagoslov mladina oca, Edith je konvertirala na katolicizam.

Bila je to 1914. godina i približavao se Prvi svjetski rat. Ronald Tolkien i Edith Bratt vjenčali su se, a nakon tri mjeseca braka Tolkien je morao prijeći Engleski kanal kako bi se borio u Francuskoj. Bataljun je krenuo prema Sommi, Ronald je ostao u rezervi, a samo prvog dana bilo je 20.000 ubijenih. Mada je bio u borbi, ostao je neozlijeđen. Obolio je od rogovske groznice i poslan je natrag u Englesku.

Nakon smrti drugova s kojima je razvijao jezik mitova, osjeća se obaveznim prenijeti njihovu poruku svijetu. Ronaldu se vraćaju njegovi studentski snovi o jezicima i mitologiji. Tolkien je postao predavač na sveučilištu. Godine 1924. postaje profesorom engleskog jezika.

Tolkien počinje pisati Hobita. Objavio ga je 1937. godine i dobiva uglavnom dobre kritike. Nakon toga počinje dugotajan rad na Gospodaru prstenova u tri toma, ali izdavanje nije išlo lako.

U listopadu 1965. u Americi se pojavila autorizirana verzija Gospodara prstenova, dolazi na vrh liste bestsellera i okuplja milijune studenata fanova. Tolkienovi usred noći, zbog vremenske razlike, dobivaju pozive iz Amerike od fanova!

Ronald je umirovljen, s Edith se seli u blizinu Oxforda. Edith umire 1971. godine, Ronaldu je prepuklo srce, vraća se u Oxford. Dvije godine kasnije i on umire.

Tolkien u Gospodaru prstenova opisuje Zlog kao onoga koji upravlja svevidećim okom. U dobu suvremenih komunikacija i elektroničkog špijuniranja, mitologija susreće tehnologiju na začuđujući način, a odnos dobra i zla zrcali se kroz romane J. R. R. Tolkiena.

N. Perušić

Zajedno s odmicanjem vremena čovječanstvo je sve više napredovalo i nastavit će svoj put prema vječnom razvitku. Ljepotu ljudskog života obasipa svjesnost o tome da je on neprocjenjiv, neponovljiv i jedinstven. Divno je biti dijelom zajednice koja se razvija na polju znanosti, umjetnosti i tehnike zahvaljujući zalaganju svakog pojedinca koji pridonosi tome napretku.

Osim što nam je dan dar pronicanja, zaključivanja i razumijevanja istina o svijetu koji je naš dom, svaka je duša obdarena posebnim talentom koji određuje životni put. Najveći od svih darova jest spoznaja o ljepoti života, divni ljudi kojima smo okruženi i zahvalnost na svemu onome što nas čini takvima kakvi jesmo. Svakome je od nas sudbina namijenila tri posla: da pronalazimo sreću oko sebe i ispunjavamo svaki dan svog života djelima i riječima koje oplemenjuju naš duh, zatim da se posvetimo članovima naših obitelji kojima trebamo biti zahvalni za sve dobro što nam pružaju i da im budemo svjetlo u životu koje je uvijek tu da ih razveseli i uljepša dane, i na koncu, da naš rad potpomogne čovječanstvo na njegovu putu razvitka. Stoga, naša je uloga u suvremenom društvu kompleksna, ali u pozitivnom smislu. Kada govorim u svoje ime, mislim kako prvenstveno treba pronaći svoje mjesto u društvu, biti svjestan činjenice tko smo, što želimo napraviti od svog života, na koji način želimo istovremeno pomoći sebi da opstanemo, kao i čovječanstvu. Dok životni sat otkucava sve dalje i dalje, važno je potruditi se da se vrijeme što bolje iskoristi. Potrebno je uložiti dosta truda da se ostvare osobna očekivanja i ciljevi koji imaju društvenu korist. Naime, tvrdim kako jest važno izabrati profesiju kojom ćemo ispuniti svoj životni vijek, ali smatram da je nama ljudima dana još jedna lijepa zadaća u ovome životu, a to je pronaći sreću koja vodi osobnom ostvarenju, kao i suosjećajnost sa svijetom i razumijevanje kroz koje predstavljamo sunce ljudima oko sebe, a ne tmurne oblake koji drugima žele zlo. Žalosno je to što neki samo zavide i nisu usmjereni traženju radosti, već zbog izostanka ove vještine oni postaju čangrizavi i samo traže pogreške kod drugih kako bi se nasladili njihovim omaškama. Moja je uloga u ovome životu biti ispunjena, zadovoljna, a kada dostignemo stupanj osobne sreće, neće nam biti teško preusmjeriti je na izabranu profesiju kojom želimo postati dijelom čovječanske radionice. Još jedna potvrda da rad vodi samo napretku jest ta da se kroz njega čovjek upoznaje sa svojim vrlinama i

SASTAVAK ZA PRIMJER

manama. Zahvaljujući tom poznanstvu mi shvaćamo kojim se tijekom naš život treba razvijati. Pomažemo sebi da se u određenim područjima poboljšamo i nastavimo usavršavati, a s druge strane, ma kakvim se mi poslom bavili, ukoliko smo predani radu ispunit ćemo sebe i podržati svijet da ne propadne. »Od lijenosti nema gore žalosti«, odavno je poznata izreka koja je u potpunosti točna. Imajući na umu kako se kroz rad razvijaju određene sposobnosti i sklonosti, lijenost je bolest koja nas samo sputava da se upoznamo sa sobom i dopremo do sreće. Ne govorim samo o lijenosti u domeni posla, već lijenosti koja nam ne dopušta da upoznamo ljepotu kojom je život obavljen. Voljela bih kada bih kroz moj vijek mogla ljudima pomoći da shvate koliko su blagoslovljeni svojim postojanjem. Mislim da je anomalija sadašnjice neupućenost u sjaj kojim je naš život obdaren. Ono što me je navelo na ovakvo razmišljanje jesu slike iz svakodnevnog života. Naime, puno je nebrige za ljude koji su siromasi, beskućnici, ili nisu iz »visokog« društvenog sloja. Ne govorim samo o njima, već i o svakodnevnim međuljudskim odnosima. Previše je stresa prisutno u našim životima. Trudimo se svoje obveze izvršiti na vrijeme, ne govoriti nešto

pogrešno i tako dalje, a nitko ne govori o ljepoti očuvanja unutarnjeg mira i poštovanju besmrtnoga koji obitava u nama i nastavlja živjeti čak i poslije naše smrti u srcima nama dragih ljudi. Previše je nasilja na svijetu, uvreda, promiču se nemoralne činjenice i tako dalje. Moj je cilj nakon ovih saznanja pomoći sebi pronaći svoj kutak mira, a iz njega samoga će proizaći i zadovoljstvo i veselje kojim ćemo utjecati na svoj život i ljude oko sebe da se u našoj nazočnosti ugodno osjećaju. Kada bi svaki pojedinac preuzeo možda ne cijelo, ali dio ovog mišljenja, svijet bi bio ispunjen toplinom. Zato je važno potruditi se da makar u svojoj okolini u kojoj živimo pomognemo i sebi i drugima da uživaju u ovom neponovljivom životu.

Cijena je života neizmjerljiva, a dobrotom kojom utječemo na druge, kao i poslom kojim se bavimo, ostavit ćemo pečat u ljudima koji će nastaviti živjeti čak i kada se naše smrtno spoji sa zemljom. Pomoći čovječanstvu kroz osobni doprinos na putu razvitka, kao i biti sunce svojem životu i drugima koji će nas se sjećati, bit je naše životne uloge. Ovo je moja misija.

Nataša Kovačević, 3.f,
Gimnazija »Svetozar Marković«,
Subotica

PROSJACI NA ULICAMA

Ljudskost na kušnji

Svi smo se nebrojeno puta našli u situaciji da nas na ulici zaustavljaju i traže od nas novac. Ponekad su to otrcani ljudi srednjih ili starijih godina, vidljivo slabijeg materijalnog stanja, a ponekad i osobe sasvim pristojne garderobe i vanjštine. Ponekad su djeca i mladi, a nerijetko čak i dječica od 5-6 godina. Ima slučajeva kada su napadni i idu za vama dok im ne pomognete ili ih grubo ne otjerate, ali uglavnom su korektni i ako ih na prvi upit ignorirate, napuštaju vas i prilaze sljedećem prolazniku. Tijekom ljetnih sjedeljki na terasama kafića prolaze kraj stolova i objašnjavaju svoju muku ili »muku«, ima kad nude na uvid i dokument da su zdravstveno ili socijalno ugroženi. Razlozi koje navode za prisiljenost prošnje širokog su dijapazona: treba im za lijek, kruh, stanarinu...

Zlorabljenje suosjećajnosti

Drugu skupinu čine tzv. statični prosjaci. Svakoga su dana na istom mjestu, na istom uglu ili ispred iste prodavaonice, sjede na kartonu ili stiroporu, ima kad i u invalidskim kolicima, ispred njih šešir ili kutijica s nešto sitnine. Pozdravljaju svakog prolaznika, pitaju za novac ili naglas pozivaju Boga u pomoć.

Prolaznika, s druge strane, ima svakojakih. Jedni se sažale i spuste neki dinar u ruku ili u šešir, ali većina samo prođe šutke. Uglavnom, gotovo nikoga ne interesira pravi razlog zbog kojeg je prosjak prinuđen to raditi.

A i tih razloga ima puno. Čini se kako je zapravo najmanje onih koji uistinu nemaju mogućnosti zaraditi novac i od toga preživjeti, kao što su teški invalidi, stare osobe s minimalnim ili nikakvim primanjima i beskućnici. Ali, s druge strane, ima i onih koji samo zlorabe suosjećajnost građana, mladi su i sposobni raditi i zaraditi. Naravno da posla nema i da je puno nezaposlenih, ali za onoga tko hoće i može uvijek se nešto iščeprka, fizičkih se i sasvim jednostavnih poslova uvijek nekako nađe. Treća kategorija su profesionalni prosjaci, koji su dio nelegalnog kriminalnog lanca prosjačenja, čega također ima na ulicama naših gradova.

Prema pričama starijih, nekada su prosjaci protjerivani s gradskih ulica, policija i inspekcije su to rješavali i oni nisu bili tako česta pojava. S krizom su došla i druga vremena, pa sada prosjake nitko ne razjuruje, čak i kad je sasvim jasno da ne prose za sebe nego za nekog svog šefa.

Odbačeni od društva

Vani, na Zapadu, situacija je ipak nešto drugačija. Nije da nema prosjaka, ima ih posvuda, ali ne u tolikom broju i ipak ne u tako javnom obliku. Kad ugledaju policajca ili neku drugu uniformiranu osobu, obično se povlače s »radnog mjesta« i vraćaju se tek kad opasnost prođe.

Puno je onih kojima je pomoć uistinu potrebna, ali nije malo niti onih koji se prošnjom bave iz nečasnih razloga

Ali, nije isto niti svugdje na Zapadu. U SAD-u, na ulicama gradova prosjaka praktički nema. Možete hodati New Yorkom ili Los Angelesom satima i danima, a da ne vidite niti jednu ispruženu ruku. Nema ih ne samo zbog toga što je prosjačenje zakonom zabranjeno (i u drugim dijelovima svijeta je zabranjeno pa prosjaka ipak ima), niti zato što se plaše policije, nego zato što su prosjaci praktički odbačeni od društva. I da ih ima na ulici, malo bi im tko udijelio dolar, jer jednostavno nije običaj da se novac daje nekome tko samo sjedi i traži. U SAD-u je socijalna politika vrlo razvijen dio društvene i državne skrbi i svatko tko nema od čega živjeti obuhvaćen je ne-

kom vrstom socijalne skrbi. O besplatnim ručkovima po crkvama smo već pisali, a i korisnika socijalne pomoći ima jako puno. Zbog toga se i uvriježio stav Amerikanaca da nitko u toj zemlji nema razloga prositi, jer ako mu nije dovoljna socijalna pomoć kojom može platiti skromni smještaj i ako mu nisu dovoljna tri besplatna obroka dnevno po crkvama, nije zaslužio niti jedan dodatni dolar. Za takve se drži da socijalnu pomoć propiju i prema takvima građani itekako imaju odbojan stav. Njima ništa ne daju, zato ih niti nema na ulicama.

No, nije da baš nikakvog oblika traženja novca u Americi nema, ali stvar se odvija na drugačiji način. Recimo, često se događa da u metro uđe osoba solidno obučena i dobrog izgleda, pa kad metro krene s postaje, naglas, da je svi čuju, počne svoju »životnu priču«. Jedni su stradali u

ratu (Afganistan, Irak...), drugima je netko blizak poginuo u prometnoj nesreći, treći su bankrotirali zbog krize, itd. Obvezno naglašavaju kako nisu bumovi (bum – klošar) i da im novac treba kako bi prehranili obitelj ili djecu, nikako samo sami sebe. I, tu su Amerikanci osjetljivi. U punom vagonu metroa takva će osoba gotovo sigurno steći naklonost bar desetak ljudi i do prve sljedeće postaje prikupiti desetak dolara. A, onda se prelazi u drugi vagon. To, vjeruju Njujorčani, nisu prosjaci, nego ljudi koje je zadesila nevolja i njima treba pomoći ne samo radi njih samih, nego i radi sreće za onoga tko udjeljuje.

Tomislav Perušić

GRAMOFON ZA STREAMANJE GLAZBE

Tvrтка Fon, iza koje stoji jedna od globalnih Wi-Fi zajednica (korisnici dijele svoj kućni Wi-Fi u zamjenu za hotspotove milijuna drugih korisnika Fona, čime se stvara globalna Wi-Fi mreža), pokrenula je jednomje-

sečnu kampanju na Kickstarteru za svoj uređaj Gramofon. Radi se o uređaju smještenom u maloj kutiji koji služi za streamanje glazbe, ali je ujedno i Wi-Fi router (usmjernik). Potrebno ga je spojiti na kućne zvučnike, te potom na internet koristeći postojeću Wi-Fi vezu ili pak ethernet ulaz na samom Gramofonu. Nakon toga je na Wi-Fi signal uređaja moguće spojiti svoje Android i iOS uređa-

je, te streamati glazbu sa Spotifyja (zahvaljujući integriranoj Spotify aplikaciji) ili slušati glazbu s integriranog besplatnog radio servisa WahWah.

Za Gramofone je planiran i API koji će omogućiti dodavanje bilo kojeg glazbenog servisa na uređaj. Još jedna od posebnosti je mogućnost osobama koje su u dometu Gramofonova Wi-Fi signala da logiranjem na Facebook (koji je također integriran u uređaj) sa svojih uređaja preuzmu ulogu DJ-a i upravljaju glazbom koja će se puštati putem Gramofona.

SUPER BATERIJA ZA MOBILTEL

Svaki put kad vam hitno treba mobitel, on se baš u tom trenutku ugasi i ostavi vas na cjedilu. Također, najčešće nemamo vremena ili mogućnosti uključiti ga negdje i pričekati nekoliko sati da se njegova baterija u cijelosti ponovno napuni. No, izraelska tvrtka StoreDot možda ima rješenje i za ovaj problem.

Naime, prototip njihove baterije u potpunosti se puni za samo 30 sekundi. Ovaj izum ne samo da će uvelike ubrzati vraćanje u život vašeg mobitela, već potencijalno može imati i pozitivan utjecaj za električna vozila koja inače, u najboljem slučaju, zahtijevaju četiri do osam sati punjenja.

Baterije su zapravo spremnici kemikalija. Da bi se baterija punila, kemija mora biti poništena, a za to treba vremena. Istraživači su radili na opcijama brzog napajanja, ali takva tehnika obično uključuje otrovne teške metale. Pa ipak, StoreDot ne koristi teške metale. Umjesto toga, oni su razvili novu vrstu elektroda, te sintetizirali molekule peptida (male molekule proteina) koje su nazvali nanotočkama. Materijali koji se koriste za izradu nanotočaka iznimno su jeftini.

Rezultat svega toga je baterija koja ima velik kapacitet i jako se brzo puni. Za korištenje u električnim vozilima elektrode će ipak morati biti nešto prilagođene za provođenje veće količine struje, no to nipošto nije nemoguće. StoreDot je u procesu prijave svog patenta, čiju masovnu proizvodnju planira započeti 2016. godine, piše portal znanost.geek.hr.

MOGU LI SOBNE BILJKE DOISTA PROČIŠĆAVATI ZRAK?

Sasvim je sigurno da vaše lončanice uljepšavaju prostor, no mogu li one doista povećati kvalitetu zraka u vašem domu? Studije s državnog sveučilišta Pennsylvania, sveučilišta Georgia, NASA-inih znanstvenika i ostalih respektabilnih institucija, ukazuju na to da mogu. Opće je poznato kako biljke uspješno apsorbiraju plinove kroz spore na površini lišća. Ta im vještina omogućuje i fotosintezu, proces kojim biljke pretvaraju svjetlosnu energiju i ugljični dioksid u kemijsku energiju koja služi kao gorivo za rast biljke. No, znanstvenici su, proučavajući kapacitet za pročišćavanje zraka koji imaju sobne biljke, otkrili kako one mogu apsorbirati mnogo drugih plinova osim ugljičnog dioksida, uključujući dug popis hlapljivih organskih spojeva. Benzen (sastojak koji nalazimo kod nekih vrsta plastike, tkanine, pesticida i u dimu cigareta) i formaldehid (nalazimo ga u nekim vrstama kozmetike, sredstvima za pranje suđa, omekšivačima, čistačima tepiha) samo su neki primjeri hlapljivih spojeva koje biljke pomažu eliminirati.

Ti spojevi, kao i drugi zagađivači zraka (uključujući i ozon), dovode se u vezu s brojnim akutnim stanjima, poput astme, mučnine, ali i kroničnim bolestima, poput raka i bolestima respiratornog sustava.

Sposobnost sobnih biljaka da uklone štetne komponente iz zraka primjer su fitoremedijacije. To je sposobnost bilo koje biljke, sobne ili one koje uspijeva vani, da ublaži onečišćenje zraka, tla i vode.

Sobne biljke uklanjaju onečišćenje iz zraka apsorpcijom plinova kroz lišće i korijenje. Mikroorganizmi koji žive u tlu sobne biljke također igraju važnu ulogu u neutraliziranju hlapljivih organskih spojeva i drugih zagađivača.

Premda je većina lisnatih biljaka sposobna za pročišćavanje unutarnjeg zraka, znanstvenici su ustanovili kako su neke u tome uspješnije, poput mirnog ljiljana, kraljevske paprati, aloe vere, engleskog bršljana, klorofita, rajske palme, scindapsusa i sansevierie, piše portal znanost.geek.hr.

OSVJEŽENI UVJETI KORIŠTENJA GMAILA

Google je nedavno ažurirao opće uvjete korištenja, koje moraju potvrditi svi korisnici njihova Gmaila. U novim se odredbama spominje automatsko skeniranje svih poruka elektroničke pošte koje prođu kroz Gmail, sa svrhom pozicioniranja što relevantnijih ciljanih oglasa. Odgovor je to na tužbe koje su korisnici pokrenuli pred američkim sudovima, a u kojima se optužuje ovu kompaniju da skeniranjem sadržaja e-mailova narušava privatnost korisnika. Iz Googlea svoj potez tumače kao korak prema što većoj transparentnosti, a navode i kako njihov sustav pregledavanja poruka same korisnike štiti od zloćudnog softvera. U novim uvjetima korištenja stoji i pojašnjenje kada se poruke elektroničke pošte mogu naći u softveru za skeniranje, a ispada da je to gotovo uvijek – »analiza se događa u trenucima kada je sadržaj poslan, primljen i pohranjen«, piše u najnovijoj inačici tog dokumenta.

»SAMOČIŠĆEĆE« SUĐE

Kada bi barem postojao način da se suđe nikada niti ne za-prlja. Vjerovali ili ne, znanost radi i na tome. Posljednji pokazatelj da su istraživači na dobrom putu je set tanjura i zdjela premazan posebnim »samočišćećim« slojem koji ih čini neprobojnim za prljavštinu i tekućine. Šveđanke Hanna Billqvist i Anna Glansén, dizajnerice ovog intrigantnog koncepta, razvile su prototipe u suradnji s tvrtkom Innventia, koja se bavi istraživanjem prirodnih materijala, i Kraljevskom akademijom za tehnologiju – KHT.

Inovativni pribor za jelo sastoji se od posebnog dodatka, poznatog kao nanoceluloza, koji nije samo lagan i savitljiv, već i dovoljno jak da podnese slučajno ispadanje tanjura iz ruku. Štoviše, jačina ovog čudesnog materijala slična je onoj od kevlar, umjetnog vlakna koje se koristi u izradi neprobojnih prsluka i ostalih materijala otpornih na udare. Oblikovanje ovog materijala u upotrebljiv pribor za jelo uključuje proizvodnju fleksibilne ploče koja se uporabom toplinskog pritiska može oblikovati u željni kalup.

Svojstva samočišćenja dodana su kroz korištenje jakog hidrofobnog premaza kojeg Glansén opisuje kao potpuno prirodan i napravljen tako da oponaša sposobnost odbijanja vode kakvu ima list lotusa. Površina se smatra hidrofobnom kada odbija tekućine pod visokim »kutom dodira« (175 °C). Što je viši kut dodira, to bolje voda klizi s površine. Takva se površina, primjerice, može pronaći na krilima leptira. Iako Glansén nije željela ići u detalje kako vodootporni premaz funkcionira, Billqvist je otkrila neke detalje dizajnerskom blogu Dezeen, piše portal znanost.geek.hr.

AUTOCESTE »SVIJETLE« U MRAKU

Studio Roosegaarde je razvio posebni prah koji se miješa s bojom koja se koristi za označavanje na cestama. Takva boja tijekom dana upija sunčevu svjetlost, a tijekom noći svijetli i čini oznake kudikamo vidljivijima u odnosu na kombinaciju obične boje i klasične rasvjete. Ista se tehnologija može koristiti i pri nižim temperaturama, kada se na autocesti pojavljuju oznake koje signaliziraju na poledicu.

Trenutačno se radi testiranje na Nizozemskoj autocesti N329 u dužini od 500 metara i prvi dojmovi su i više nego zadovoljavajući. Prema pisanju stranih medija, novinari koji su se provezli tim dijelom autoceste izjavili su kako su se osjećali dijelom bajke.

Iza ove tehnologije stoji Studio Roosegaarde, koji je istu predstavio još 2012. godine, a trenutačno rade i na »pametnoj« boji koja bi mogla komunicirati s vozilima, te rano upozoriti na kakve se opasnosti može naići u nastavku putovanja, piše portal bug.hr.

GLAZBENI INTERVJU: PARNI VALJAK

Ne želimo živjeti u nostalgiji

I nakon četiri desetljeća, zagrebački rock veterani još uvijek imaju što za ponuditi. Drago im je kada čuju kako su i neki novi klinci odrastali na njihovim pjesmama. To im je, kažu, poticaj da traju, te stvaraju i dalje

Parni valjak se na sceni kotrlja skoro četrdeset godina. Iako su 2005. napravili oproštajni koncert u Zagrebu, nekoliko godina kasnije ponovno se vraćaju, shvativši kako ipak još uvijek imaju što za reći i ponuditi publici. Njihovi su hitovi postali himna za optimizam i ljubav, poruka da čovjek, kako kažu u intervjuu, treba ići sunčanom stranom ulice. Iza sebe imaju 18 studijskih albuma, a posljednji je izašao prošle godine pod nazivom »Nema predaje«. Pred koncert u Novom Sadu, koji je održan 16. travnja, razgovarali smo s gitaristom benda Husinom Hasanefendićem-Husom.

KUŽIŠ?!: Kažite nam više o koncertu u Novom Sadu?

Svaki koncert ima neki svoj život. Rijetko kada sviramo identične verzije pjesama, uvijek ima prostora za neku trenutačnu inspiraciju. Variramo od repertoara pjesama do toga kakve su izvedbe, vrlo često ovisi i o energiji i publici na koncertima. Posljednji put kada smo bili u Novom Sadu i ovo danas razlika je u 80 posto drugačijem koncertu. Uvijek imamo jedan koncept kojeg se držimo, a to je obvezno štivo, bez kojeg koncert jednostavno ne možemo zamisliti, i novo štivo. Bilo je dosta novih pjesama, međutim ne želimo uvijek biti u starom materijalu, kao što ne želimo živjeti u nostalgiji.

KUŽIŠ?!: Predstavite nam kratko vaš lanjski studijski album?

Novi album »Nema predaje« izašao je prošle godine u luksuznom limitiranom

izdanju. Na albumu se nalazi jedanaest pjesama. Mi smo zadovoljni kako se album kotira. Međutim, danas je nezahvalno govoriti o bilo kakvim brojkama kada je prodaja u pitanju, svjesni smo uloge interneta i piratstva. Uvijek mogu reći kako je za nas »feedback« koji dobivamo na bini najbolji pokazatelj koliko se publici sviđa naš materijal. Mislim kako je to najbolji pokazatelj. Inače, pjesma »Nema predaje« nema baš veze s nama kao bendom, pjesma je totalno drugačije postavljena. Vjerujem kako je puno njih to povezalo s nama, kao da se nećemo predati. Pjesma ima pozitivan stav, ako mogu krajnje karikirati situaciju, to je borba sila, dobrih i loših. Sile se lome međusobno kao kod »Zvezdanih staza«. Svijet je materijalistički i ova pjesma je poklon onih koji žele hodati sunčanom stranom ulice. Pozitivne stvari u životu tre-

radimo, onako istinski. Više ne gledamo na to kako je ovo posao koji nas iscrpljuje, jednostavno sada smo mnogo više rastrčeni i uživamo u glazbi koju stvaramo. Iskreno se nadam da se to i vidi na nama. Publika osjeti naše pjesme, našu energiju, strast. To je ono što je za nas relevantna stvar. Jako mi je drago kada neki klinci kažu kako su odrastali na našim pjesmama, da trebamo trajati još uvijek, da su naše pjesme pokretači pozitivne energije.

KUŽIŠ?!: Kako je danas baviti se glazbom u odnosu na neka ranija vremena?

Društvo je danas devalviralo i po pitanju glazbe. Što je možda najbitnije, ljudi ništa i ne traže nego im se samo nameće i ide se linijom manjeg otpora. Klinci se zatupljuju određenom glazbom, dobivamo poražavajuće činjenice kako je ono što je dobro ustvari loše. I glazba kao takva na žalost ne dolazi do izražaja. Sebičan sam u tom smislu, jer ne želim da glazba bude jeftina, jer onda i ono čime se ja bavim postaje jeftino. Jednostavno na to ne mogu pristati. Postoje albumi koji su jednostavno bili naša lektira. Možda sam u manjini po ovom mišljenju, ali možda će jednog dana biti ostvarena prednost nad tehnologijom, svim tim smart telefonima, iPad-ima, internetom, to su stvari koje su dobre ukoliko se koriste na pravi način. Međutim, ako će to postati središte zbivanja, onda mi i nije draga nova tehnologija. Danas živimo u materijalističkom svijetu gdje ukoliko nemate sve najskuplje onda ste ništavni. Nažalost, klinci se srame biti otvoreni ljudi, nego im je lakše sjediti kod kuće i dopisivati se preko chata. Izbubila se nekako emocija koja je postojala ranije, to je jako poražavajuće.

KUŽIŠ?!: Autor pjesama ste vi, koja je osnovna inspiracija za pjesme?

Život. To je inspiracija. Kako će biti poslagane i napisane ovisi o emociji koja me inspirira. Moja najveća inspiracija je moja supruga. Sve svoje pjesme napisao sam svojoj ženi, jer sam imao tu sreću pravu osobu pronaći u pravo vrijeme. Imao sam uvijek prave ljude oko sebe, kako u životu tako i u bendu, tako da vjerujem kako je taj optimizam i pridonio stvaranju mojih pjesama takvih kakve jesu. Imao sam privilegiju živjeti to što radim, a obožavati svoj posao. Sve to nekako pridonosi pozitivnom stavu. Ljubav je stvar koja me inspirira, ali ne samo ljubav između čovjeka i čovjeka, nego ljubav cjelokupna kao takva. Ako se pozitivni ljudi okupe i budu skupa, udruže se, onda će pozitivno i pobijediti.

Anita Klinac

Društvo je danas devalviralo i po pitanju glazbe. Sebičan sam u određenom smislu, jer ne želim da glazba bude jeftina, jer onda i ono čime se bavim postaje jeftino. Jednostavno na to ne mogu pristati.

baju prevladati one mračne i loše. »Nema predaje« je jednostavno neki apel, uspjeh koji se može usporediti sa svjetonazorom. Divlji su nadvladali pitome i eto govorim u ime pitomih i tihih, za sve one koji su još uvijek nekako staromodni i koji vjeruju u prave vrijednosti. Moj sustav vrijednosti, u kojem živim, drugačiji je sustav od ovoga danas. Takvih pjesama treba biti još više, jer ljudi žele ići sunčanom stranom ulice.

KUŽIŠ?!: Prije nekoliko godina »objesili ste kopačke o klin«. Međutim, vratili ste se na scenu. Koji su razlozi povratka?

Mi smo u jednom trenutku imali kriznu situaciju. Nakon trideset godina karijere bilo je gotovo nemoguće zamisliti da trebamo ići dalje, a da ne spustimo kriterije. Nismo to htjeli i rekli smo – OK, prestajemo svirati. Nakon četiri godine opet smo se okupili, jer smo se svi realizirali u međuvremenu, živjeli smo i bez benda. Skupili smo se opet radi te želje da sviramo i stvaramo glazbu bez nekog opterećenja. Svirali smo rasterećeni. Okupili smo se jer smo skupa imali što reći, nismo više bili pod nekim pritiskom, uživamo sada u ovome što

NAJAVA

Urban&4 u novosadskoj Fabrici

Nakon izuzetnih nastupa u Fabrici, gdje je održan njegov prvi solo koncert u Srbiji, Damir Urban, jedan od najznačajnijih hrvatskih rock glazbenika u posljednja dva desetljeća, vraća se u Novi Sad. On će sa svojim bendom održati solo koncert u subotu 26. travnja u Klubu SKNS Fabrika, u produkciji Studentskog kulturnog centra Novi Sad. Urban&4 će uskoro objaviti novi singl i Novosađani će biti među prvim koji će singl moći čuti, a tu je i neizbježni dio repertoara s prijašnjih albuma. Karte za ovaj koncert mogu se nabaviti u CD shopu Mungos (Zmaj Jovina 2, pasaž). Cijena ulaznica u pretprodaji će iznositi 600 dinara, a na dan koncerta 800 dinara.

»Ritam Europe« u Novom Sadu

U organizaciji Studentskog kulturnog centra Novi Sad i ove će godine u tom gradu biti održan koncert pod nazivom »Ritam Europe!«, kojim se obilježava Dan pobjede nad fašizmom. Koncert će biti održan 9. svibnja na novosadskom Trgu slobode. Osim ranije najavljenog splitskog hip hop

benda Dječaci, u Novom Sadu će toga dana nastupiti i engleski sastav Ruts DC.

Priča o sastavu Ruts DC počinje 1977. godine, formiranjem pank benda The Ruts, poznatog po pjesmama »Babylon's Burning«, »Jah War«, »Something That I Said«, »Staring At The Rude Boys«. The Ruts iza sebe ima dva albuma i John Peel Seasson na čuvenom Radio 1, a njihov singl »In A Rut« imao je veliki značaj u borbi protiv rasizma u Engleskoj. Nakon smrti

pjevača Malcolma Owena, basist John Segs Jennings i bubnjar Dave Ruffy odlučili su nastaviti kao Ruts DC (lat. da capo – iz početka) i pod tim nazivom izdali su albume »Animal Now« i »Rhythm Collision Vol. 1«, na kojima dolaze do izražaja utjecaji reggae i dub glazbe.

Ovi su glazbenici surađivali s mnogim velikim imenima, kao što su: Laurel Aitken, Desmond Dekker, Madness, Iggy Pop, Paul Weller, Marc Almond, Joe Strummer, Chemical Brothers, Roots Manuva, Henry Rollins, Morrissey, Tom Jones, Sinéad O'Connor, The Proclaimers.

Goribor u Subotici

Borski bend Goribor održat će 10. svibnja koncert u klubu Pogon u Subotici. Postoje od daleke 1988. godine, a njihova

se glazba opisuje kao »metafizika života, stanje svijesti, uma i osjećajnosti«, te kao »hrabro i beskompromisno ogoljavanje duše«. Karte se mogu kupiti po cijeni od 500 dinara u Cafe baru Slonček i u prostorijama kluba Pogon. Na dan koncerta cijena karte će iznositi 700 dinara.

Bad Copy u Zagrebu

Kulna beogradska hip hop trojka Bad Copy nastupit će 16. svibnja u zagrebačkoj Tvornici kulture. U Tvornicu Bad Copy dolaze promovirati album »Krigle«, na kojem se nalazi veliki regionalni hit »Esi mi dobar«, ali na set listi će se naći i pjesme iz cjelokupne karijere popularnih repera. Bad Copy će pratiti Dregermajster Crew, famozni mnogočlani hip hop kolektiv koji iza sebe ima već četiri albuma. Za after će se pobrinuti DJ-i programa »In Da Club«, koji će puštati u Velikom i Malom pogonu.

I Deep Dish na Exitu

Glazbeni festival Exit 2014. bit će održan od 10. do 17. srpnja, s tim što će prva četiri dana biti u Novom Sadu, a preostala tri u Crnoj Gori. Festival će na Petrovaradinskoj tvrđavi biti organiziran od 10. do 13. srpnja, a potom se seli na plažu Jaz u Budvi i Stari grad u Kotoru, gdje će trajati od 15. do 17. srpnja. Među ostalim, na ovogodišnji Exit stiže Damon Albarn, frontmen legendarnih sastava Blur i Gorillaz, koji će predstaviti svoj novi album i svojevrsnu retrospektivu svoje bogate karijere. Nedavno je potvrđena i ekskluzivna večer pod nazivom »Carla Cox vs friends«. Gosti ovog velikana bit će imena poput sjajnog Danny Tenaglia, Ben Klocka, Marcel Dettmanna, Eats Everything, Cassy i Planetary Assault Systems Live!

Poznata su i neka od imena koja će zagrijavati publiku na Dance Areni, a to su: Disclosure, Carl Craig vs Green Velvet, Dusky vs Paul Woolford, Jackmaster & ONE-MAN. Najavljen je i čuveni DJ dvojac Deep Dish.

Kao što je poznato od ranije, nakon velikog uspjeha prošlogodišnjeg X-Bass programa, ove godine na Exit stižu velika imena dubstepa i sličnih »basovitih« podžanrova: Skrillex, Rudimental, DUB FX i Koven.

Inače, Exit je dobio i svoj peti dan, koji se održava mjesec dana prije festivala. Naime, Rock@Exit, jednodnevni festival s Queens of the Stone Age kao glavnim zvijezdama, bit će održan 11. lipnja, također na Petrovaradinskoj tvrđavi.

Više informacija o programu i kupnji ulaznica na www.exitfest.org!

preporuka

GLAZBA: Yeah Yeah Yeahs – »Mosquito«

»Mosquito« je četvrti studijski album američkog indie rock benda Yeah Yeah Yeahs. Čitav album kombinacija je trans-euforičnih melodija i letargičnih, meditativnih pjesama. Građen po principu crno/bijelo, redom se smjenjuju brza pjesma s agresivnim tempom i spora pjesma sa šablonom tutnjave vlaka po šinama, tekstom koji opisuje bezizlaznost, depresiju i samoću i umirujućim glasom pjevačice Karen O. Glazbeno, »Mosquito« je tek nešto drukčiji od njihovih prethodnih radova, po tome što je za nijansu napetiji i po eksperimentiranju s novim instrumentima i glazbenicima. Tematski, album se bavi opkoljenošću i bezizlaznošću, ali i agresijom prema tom uređenom sustavu iz kog nema izlaza. Poručuje nam kako nas pasivnost nikuda neće odvesti i da jedino pobunom možemo izaći iz zatvora koji nam je nametnut. Sjajan materijal za mlade revolucionare. Izdajamo pjesme: »Sacrilege«, »Despair«, »Slave«, »Mosquito«.

I. Kovač

FILM: Dallas Buyers Club

»Dallas Buyers Club« biografska je drama o životu Rona Woodroofa. Ron je električar i povremeni jahač bikova, tipični Teksašanin. Jednog se dana ozljeđuje na poslu, te je primoran otići u bolnicu gdje saznaje kako je zaražen HIV virusom i da će umrijeti u roku od 30 dana. Nakon što ga prođe faza gnjeva, saznaje kako mu pomoći može samo terapija lijekovima koji nisu odobreni od strane Američke zdravstvene komore. Ipak, ne dozvoljava da ga zakon spriječi u spašavanju vlastita života, odlučuje se na poduzimanje riskantne akcije švercanja lijekova. Glavnu ulogu u ovome filmu tumači Matthew McCounaghey. McCounaghey je u ovome filmu dao svoj glumački maksimum i zaslužio osvojio Oscara za najbolju mušku ulogu. Jared Leto utjelovljuje lik transvestita koji se sprijateljuje s Ronom unatoč njegovoj homofobnosti. Jared Leto je, također, dobio Oscara za najbolju mušku sporednu ulogu. Film je osvojio Oscara za najbolju šminku i frizure. Film svakako preporučujem. Sigurna sam kako nikog neće ostaviti ravnodušnim.

N. Balažević

KNJIŽA: Julian Barnes – »Ljubav, itd.«

Julian Barnes je suvremeni engleski pisac, kritičar, esejist, kolumnist. Najviše priznanja primio je za svoje djelo »Flaubertova papiga«. »Ljubav, itd.« objavljuje 2000. godine. Veoma zanimljivo kod ove knjige je to što pisac dopušta likovima da se izravno obraćaju čitatelju i da ga uvjeravaju u baš njihovu verziju ove zamršene ljubavne priče. Čitatelj saznaje tajne likova i svačiju istinu. Na potpuno drugačiji način Barnes predstavlja istraživanje suvremene ljubavi i prijevare. »Ljubav, itd.« nastavak je Barnsova romana »Prestresanje«, u kojem upoznajemo dvojicu najboljih prijatelja – Olivera i Stuarta – i Gillian, ženu koju su obojica voljela i na kraju imala. »Ljubav, itd.« donosi nam razdoblje nakon što su se te ljubavi završile, istine svakog od njih, iz različitih kutova vidimo jednu istu priču. Zanimljivo, duhovito, duboko, suvremeno, lako za čitanje. Barnes zna sve o suvremenoj ljubavi i spreman je to podijeliti s vama. Preporučujem za čitanje svakome. Olakšava percepciju mnogostruke stvarnosti.

I. Rudić

